

શ્રી ગંગેશાયનમઃ

સ્વામી ભક્ત સામંત નાટકનાં ગાયનાં.

સ્વામી અને છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,
ખીડલાદાસ હેમજીભાઈ ભાવનગરના/ના
શ્રી વિજય નાતમે નાટક સમાજના માલિક,
ડૉ. મદનલા ઝાપે વાંઘાનેર થીએટર, સુ. વડોદરા

અંચ સ્વામિત્વના સર્વ હક પ્રસિદ્ધ કરનારને સ્વાધીન છે.

શ્રી માર્તંડ મુદ્રાલય પ્રેસમાં પટેલ. ભીખાભાઈ છગનલાલે
છાપ્યા. ડૉ. રીચીરોડ-અમદાવાદ.

આવૃત્તી ૪ થી.

પ્રત. ૩૦૦૦

સંવત ૧૯૭૫

સને ૧૯૧૯

ક્રીમત ૦-૨-૦

મુખ્ય મંત્રી શ્રી હોમીરાઈ સરકાર મુખ્ય સરકારની,

ગવર્નમેન્ટ લાઇબ્રેરીમાં પિદાન ચરકારી ડાક્ટરે અમારી જાનાયલી બાદશાહી યાકુતી અનંગ વિલાસના ગોળીઆ એનાલાઈઝ કરીને તેમાં કોઈપણ ગ્લનની નુકશાનકારક ચીજ નથી એવું સર્ટીફિકેટ આપેલ છે. અને એ હમદા રજવાડી દવા અકમીર હોવાથીજ વિનાયનનાં પાસ થયેલા મોટા ડાક્ટરો, રાગ મહારાગ્નઓ, નવામો નવા દેશી અને ડાક્ટર ગુદરથો અને મોટા સરકારી અમલદારોમાં પાણુ પાણુ વખણાય છે.

બાદશાહી યાકુતી.

અનંગ વિલાસ.

ગમે તે કારણથી ગુમાવેલી તાકાત પાછી લાવે છે. પુરુષાતન કાયમ રાખે છે. આ રાજવંશી યાકુતી વીર્યવીકારના તમામ વ્યાધી મટાડે છે. અને વીર્ય ઘટ્ટ બનાવી ખરૂં પુરુષાતન આપે છે. ખરી મરદાપ આપનાર અને નબળા માણસને પણ જુવાનની માફક જોરાવર બનાવનાર. આ દવાનાં લાભ લેવા અમારી ખાસ ભલામણ છે. આ દવા વાપરવામાં કોઈપણ ગ્લનની પરેશની જરૂર નથી ૪૦ ગોળીની ડબી એકના રૂપિયા ૧૦)

બાદશાહી યુનાની લેપ.

હમદા દવાઓમાંથી આ લેપ બનાવેલ છે; અને તે નસોને પુરતી તાકાત આપે છે. ખરૂં પુરુષાતન લાવવા માટે આ લેપ ફતેહમંદ હલાજ છે. આઉટ એકની ડબીના રૂપિયા બાક તમામ દવાઓનું પોસ્ટ ખર્ચ જુદું.

ડાક્ટર કાલીદાસ ખાતીરામ—રાજકોટ-કાઠીયાવાડ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાખિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૩૭૧ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ રત્નમળાલકા રામન

વિષય ૬ - ૨ - ૪

શ્રી હરિ ઓં પરબ્રહ્મ પરમાત્મે નમઃ

“સ્વામી ભક્ત સામન્ત”

નામક નાટકનો

પ્રવેશાનુક્રમથી સંક્ષિપ્ત સાર.

મ. નાટકાચરણુ—પ્રભુપ્રાવેના અને બાળારો દ્વારા નાટ્યવસ્તુ વિવેચન
અંક ૧ લો.

૧. ૧—કામ્યુક્તમાં જશવન્તસિંહ મહારાજનો રાજમહેલ.
ગંધગુર નરેશ જશવન્તસિંહનો ૨૧૧૧ સામ્રાજ્યમાં વિહાર, અને
ગંગી મહામાયાના પતિ પુત્રના મંચક માટેના મનોદગાર જમન
દ્વારા કુમાર પથ્વાસીહના પરલોકયાત્રાના શોક્ષા સમાચાર અને
નેત્રી હન્ય અંધ પડતા રાગ જશવન્તસિંહનો સ્વર્ગપંથે સંચાર.
ગર્ભ માટે હૃદય ચીરો સ્વામી સાથે સહગમન કરવા છંદાત્મી મ-
હામાયાનો જશવન્તસિંહને મરહૂમિનીકેટલીક રાજદારો બાબતોની
સુચનાઓ કરવા આવેલી યોગિશ્વરીથી પ્રતિઅંધ. રાઠોડ વીર દુર્ગા-
દાસની દૈવી સ્વામી ભક્તિની શરૂઆત—અને ધસી આવેલા બડ-
મારો પ્રત્યે યોગિશ્વરીના યોગ્યજાત્રી થએલો પ્રયાણાત. ટેબ્લો.
૨. ૨—દીંદહીમાં ચંદ્રસિંહ પુરિહારનો સહેર બહારનો પ્ર-
મોદહિયાત. યૌવન વનમાં વિચરતી પુરિહાર પુત્રી સરલાના યૌ-
વનાગમનોદગાર, અને તેની સમવયસ્વી સહચારિઓનો શાન્તિક
શૃંગાર વિહાર. બાદ રાઠોડો પ્રત્યે જાતિવૈશમિમાં પ્રજ્જળતા પુરિ-
હારના પ્રાપંથિક ઉદ્ધાર. અતિથી તરીકે રહેલા સમરસિંહને સ-
પડાવવાનો ચંદ્રસિંહ ચંદ્રીકાનો નિર્ધાર. મંમરસિંહનું આગમન,
ચંદ્રસિંહનું કુટિલ કારસ્થાન; સરલાની સમયસુચકતાથી સમગ્રસિં-
હનું સંકેદ હેતુ—અને સમર-સરલા વચ્ચે વિમળ સ્નેહપંથન.

પ્ર. ૩—અંદરસીંહના મહાસથનો એક ખડો પોતાના પધારનાં નંદન પ્રત્યે નંદાના પ્રણયે દગાર—અને નંદના રૂપ રંગ પર રાગા રંગના વંદનના લગાઇ નિચર. નંદા ખાસે પ્રેમવાગ્વના—અને પરિણામે અવી પહતી વાતના.

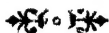
પ્ર. ૪—લાગલસઆટ આજમગીરનું મહાભુવન વનપુરના ખાટીકુમાર પદ્માસિંહના ઝેરી પોણાથી ભયેલા પરજે કવાસ સંભળી પ્રપચમૂર્તિ આજમગીર તથા અંદરસિંહ સાથે દેવમૂર્તી દુર્ગાદાસ તથા અમરસીંહનું સાંધિક લાપામાં વિવેચનું રાણી મહામાયા તથા ખાટકુમાર અજીતસિંહને સ્થાપિત કરવા માટે ભાગલસઆટની આગળી—અને તે સામે પોતાના માલીકની સ્તવના સાચી સમજાની દુર્ગાદાસની ઘરણ દ્રઢ ભાગણી દુર્ગાદાસને કેદ પકડવાની આજમગીરનો કરાવ—પણ અગાઉથી જાણી રાખેલા યંત્રણા મુજબ સમરસિંહના દુર્ગાદાસનો જચાવ. ટેખેલા.

પ્ર. ૫—ચોડોઠ સરદાર દુર્ગાદાસની સેવશિબિર પોતાના પધારાનું દિલીપસિંહ પ્રત્યે દુર્ગાવળીના માતૃવાત્સલ્યનારૂપ મનોભાવ અને ખામજામાંથીજ પુત્રને પ્રયંક તીરમૂર્તિ સંપ્રમુક્ત બનાવવાના તીર દુર્ગાદાસના પીરોયિત વિચાર, વર્ષનિએ ખોળના આયોગના બચાવ અંદે સ્વકંતાલની પ્રાણુદુષિ અપડોના કરેલા નિરવાર, મરજીમિતી દુઃખકથક દશા દેખી આવેલા સમરસિંહના દરજી હિદગાર, હેરાના કઆણુ માટે દેહોત્સર્ગ કરવાનો સર્વેને દ્રઢ નિશ્ચય અને સમરાજીઆ સંચાર.

પ્ર. ૬—અંદાનું મકાન નંદાના પધારમાં નાસીયાસ નીવડેલા વંદનના અગેઅગમાં કચકનું થતું કળતર અને ચંદને—ચંદના સુખી સંસારમાં અમખવાર વહેનનું મરકર.

પ્ર. ૭—ચોડોઠ સેવ શીબિર (જહરમત) મરેક દાણુએ નેકેકરીના

કરવાની યોગીશ્વરીની આજ્ઞા, અને જાતિ ધર્મ જળવવા માટે જહર
ઘત ઉજવવાની દુર્ગાવતિની પ્રતિજ્ઞા, વીર સ્વામી ભક્ત સીમંત
દુર્ગાદાસ પોતાના નોકર ધીરને મદારી બનાવી કરંડિયામાં કુમાર
અજીતસિંહને છુપાવી, અજીતની જગાએ પોતાના પુત્ર દિલીપને
સુવાડી રાણી મહામાયાને મદારી સ્વાંગ સગવડો અરવલ્લીની ગુપ્ત
ખીણો તરફ રવાના કરે છે. આદ્ય ચંદ્રસિંહ પુરિહાર સાથે સમ્રાટ
આલમગીર અસંખ્ય સૈન્ય સાથે આવી લાગે છે અને બીષણ સમ
રાનલ જાગે છે. રાજપુતોનાં વીરોચિત ફેસરિયાં અને રાજપુર
રમણીઓનું વિલક્ષણ જલરત્ન. ટેબલો.

અંક ૨ જો.

પ્ર. ૧—નિખિડ અરણ્ય. રાઠોડોએ કરેલાં ફેસરિયાં વખતે લાગ
જેદને દુર્ગાદાસના પુત્ર દિલીપસિંહને અજીતસિંહ સમજી ઉઠાવી
લઈ નાસી નીકળેલા ચંદ્રસિંહ પુરિહાર પાસેથી વીર નારી
દુર્ગાવતી પોતાનો પુત્ર પાછો લઈ લે છે—પરંતુ ચંદ્રસિંહની
સ્થાયે દિલેરખાન આવી લાગી દિલીપને દુર્ગાવતીના હાથમાંથી
ઝુટવી લે છે. આદ્ય દિલેરખાન સાથે દિલીપને અજીતસિંહ માની
દીલ્લી મોકલે છે અને દુર્ગાવતી પર ચંદ્રસિંહ પ્યારની માગણી
સાથે આજીકના મારથી જુલમ ગુજારે છે. દરમ્યાન સમરસિંહ
આવી લાગતાં પુરિહાર પલાયન થાય છે અને દિવર બાગનાં
દુર્ગાદાસ વગેરેની શોધમાં જાય છે.

પ્ર. ૨—અરવલ્લીનું અરણ્ય. કુમાર અજીતસિંહને આશ્રમમાં

મુકી નિશ્ચિંત થએલી મહામાયા ધીરસીંહને દુર્ગાદાસની માતાની મદદે મોકલે છે. બાદ પોતાના બાળરાજાનો ક્યાંય પનો ન ગળવાથી આકુળ વ્યાકુળ બનેલો દુર્ગાદાસ ત્યાં આવી લાગતાં યોગીશ્વરી તેને સર્વ ખુલાસો કરી શત્રુ અનુચરોથી સાવધરહેવા સુચવે છે, દરમ્યાન બાદશાહ આલમગીર ગુપ્તરૂપે પ્રવેશે છે અને મહામાયા તથા આલમગીર વચ્ચે વિષમ વિતંડા વાદ થાય છે. બાદશાહ મહામાયાને કેદ પકડવા જતાં દુર્ગાદાસની સમયસુચકતાથી ડરી જઈ પોતેજ પલાયન થઈ જાય છે.

પ્ર. ૩—ચંદ્રસિંહ પુરિહારનો મહેલ. એક તરફથી રાંદાડપર નવું જીનું વેરવાળી મરૂભૂમિ સ્વાધીન કરી મોગલ સત્તાને પશ્ચુ ખત્તા ખવરાવવાની પૈશાદિક રાજ્યલોભની વાસનાવાળો પુરિહાર પોતાની પુત્રી મોગલ સેનાપતિ દિલેરખાન સાથે પરણાવવા તૈયારી કરે છે. દરમ્યાન નંદાની ચાલાકોથી સમરસીંહ આવી લાગી સરલાને લઈ જાય છે અને કૃત્રિમ સરલા [નંદા] સાથે હસ્તમેલાપ થતાં પહેલા નંદન આવી સરલા પલાયન થવાના સમાચાર આપતાં સર્વ અજ્ઞયબીમાં ઉતરી જાય છે. અંતે દિલેરખાન સમર સરલાને પકડી પાડવા સૈન્ય સાથે રવાના થાય છે. ટેબલો.

પ્ર. ૪ ચંદાનું મકાન—ચંદા ઉપર આકરીન થઈ પડેલા વંદનનું વિલક્ષણ કાવત્રુ અને નિર્દોષ ચંદનની કમખખતી.

પ્ર. ૫—અરવહલી નજીકનું અરણ્ય. દશાના દારૂણ તંત્ર નીચે દબાવેલા દુર્ગાદાસના ઉર્ગાર. સમર—સરલાની શોધ આટ્ટે રાંકડી રૈયતપર દિલેરખાનનો બળાત્કાર, દુર્ગાદાસનું મારૂ પ્રજ્ઞની મદદે આગમન. દિલેરખાન પલાયન. મારૂપ્રજ્ઞની દુર્ગાદાસને આશીષ અને દુર્ગાદાસનો પ્રજ્ઞને દિલાસો. ટીરૂ દ્વારા આજ્ઞા મરણ.

ગામાચાર-આંતરિક પરિતાપ-માતા અને માતૃભૂમિ ખન્નેનું
સહન વાળલાની દુર્ગાદાસની પ્રચંડ પ્રતિજ્ઞા તથા સરલા દુર્ગા-
વતિને દિલીપની મુક્તિ માટે દીલ્હી જવાની આજ્ઞા લાઈના
આદેશ મુજબ સમરસિંહનું ગંધપુર તરફ રવાના થવું. અને
યોગીશ્વરીને લોખંડી પેટી સાંપી દીલ્હી જવું.

પ્ર. ૬ અંદાનું મકાન. ચદાને ફસાવવા જતાં ચક્રર આઈ ગયેલા
વંદનની કમળગતી.

પ્ર. ૭—શહેનશાહ આલમગીરનો ગુપ્ત આવાસ. આલમગીર
ચંદ્રસિંહ ચંદ્રીકાને અજીતસિંહના રક્ષણ કાર્યની લલામણુ કરી
આલ્યાં જાય છે. દુર્ગાવતી સરલા દાખલ થાય છે. દિલીપને પાર-
જામાંથી ઉઠાવી લે છે. બાદ દુર્ગાદાસ આવી દિલેરખાનને મારી
માતાનો બદલો લે છે. સ્વામીના આદેશ મુજબ દુર્ગાવતિ સરલા
અને દિલીપ સાથે રવાના થાય છે. બાદશાહ વગેરે આવી
લાગતાં દુર્ગાદાસ જ્યાં પકડાય છે. ૪૦ લો.

અંક ૩ જો.

પ્ર. ૧—અડવહાની નજીકનો અરણ્ય પ્રદેશ. દિલ્હીમાંથી દિલીપને
લઈ આવેલાં દુર્ગાવતી તથા સરલાને રાણી મહામાયા આવી
મળતાં દિલીપ રાણીજીને આધીન કરી સમરસિંહને બંધુની
કુમકે આવવાનું જણાવી દુર્ગાવતી પોતાના પ્રાણેશને બંધન
મુક્ત કરાવવા પુનઃ દિલ્હી તરફ રવાના થાય છે. બાદ સરલાને
અચાનક પોતાના પ્રિયતમ સાથે મેળાપ થતા તેના મુખેથી
લાઈને કેદ થયેલા સાંભળી સમરસિંહ પણ દુર્ગાદાસની મદદ
માટે દીલ્હી જાય છે.

૩. ૨—દીલ્હીમાં મોગલ સલ્તનતનું જલખાનું જલખાનામાં અંદ્રિકને દુર્ગાદાસ પ્રત્યે પૈશ્વાચિક ખ્યાર-દુર્ગાદાસનો તેના પ્રત્યે શીટકાર-મોગલ સેનાપતિના સ્વાગમાં આવી દુર્ગાવતીએ સ્વામીની કરેલી વિલક્ષણ બહાર-અને જ્ઞાનખાનાને માર્ગેથી નાસી જતાં રંગમહેલને લગાડેલો અંગાર-ખાદશાહ આલમગીર સામે દુર્ગાદાસના વિરાગિત ઉદ્ગાર-કિલ્લાના કાંગરાપર થઈને સમર-સાંહનું જલખાનામાં આગમન-અને બહાદુરી ભરી રીતે બંને વીરોએ કરેલું પલાયન.

૩. ૩—નંદા માટે મુકરર થએલો અંદ્રસિંહના મહેલનો અંક ખંડ અંદાપર ચાલાકી ચલાવવા જતા ચક્રર ખાઇ ગએલે વંદનની નિરાશા અને નંદા-નંદનનો હરત મેળાપ.

૩. ૪—અરવલ્લીમાં અજીતસીંહનો આશ્રમ. સમવયસ્ક છોકરાઓ સાથે તેજસ્વી ક્ષત્રિ મૂર્તિ અજીતસીંહ તથા દિલીપસીંહ વીરાગિત રમતગમતમાં ગુલતાન, ભિલ્લખાણાના મેળાને લીધે અજીતસીંહને પોતાની પૂર્વસ્થિતિનું થએલું ભાન અજીતસીંહનો આંતરીક ખેદ-અને તેને પકડવા આવેલા અંદ્રસીંહ સાથે હંદ યુદ્ધ થતાં દુર્ગાદાસ આવી લાગતાંપુરિહાર, અજીતસીંહ સાથેકદ.

૩. ૫—જેઠપુરનો કિલ્લો. જેઠપુરને ઘેરા બાલીને મોગલ સૈન્યનો પડાવ, ખાદશાહ આલમગીર સુખ્ય સેનાપતિને સાવચેત રહેવાની સુચના આપી ગુપ્ત તપાસ માટે જાય છે. શેખમીન સેનાપતિ સ્વસત્તાના બળમાં પોતાને નિર્ભય માની રંગમહેલ અને ગાનતાનમાં ગુલતાન થાય છે. સમરસીંહ સાથે વંદન ઉત્તાદ અને સરલા તથા નંદ સાથે નનીગન નાયકો બાવણીમાં

દાખલ થાય છે. અને નાયકા દ્વારા સર્વને ગાનતાનમાં ભાન
જુલાવી મુદ્દ માટે તૈયાર થાય છે. દરમ્યાન છુપી તપાસ માટે
ગર્ભલો બાદશાહ પાછો આવીને હાવણીની આ સ્થિતિ જોઈ
ઉશ્કેરાય છે ગર્વથી મંડળને ફેદ પકડવા જતાં સમરસીહ વગેરે
ખુલ્લા થાય છે. દુર્ગાદાસ પણ દાખલ થાય છે. પ્રચંડ સમરાનલ
જગતાં મદમસ્ત મોગલ સમ્રાટ એક નરવીર સ્વામી ભક્ત સા-
મન્તંત હાથે ફેદ પકડાય છે. ટુબલો.

પ્ર. ૬—ચંદાનો અવાસ. નંદા પોતાના પુત્ર નંદન સાથે પરણી
ચૂકવાથી તેની આશા મુકા દઇ હક્ષીવાર ચંદાને ફસાવવા વંદ-
નલાલ કાવતરું કરે છે, પણ તેમાં પોતેજ ફસાય છે અને
પરિણામે કંટાળી જઈ પવિત્ર જીવન ગાળવાને પ્રતિજ્ઞાબદ્ધ થાય છે.

પ્ર. ૭—જોધપુરમાં ભવ્ય રજ દરબાર. ચંદ્રસિંહને માણી, અજી-
તસિંહને રાજ્યરોહણ, લોખંડી પેટીનું વિવરણ, દુર્ગાદાસે પોતા-
ને પ્રાપ્ત થતી અખુટ દોસતનું પોતાના નવા રાજ્યને કરેલું
સમર્પણ, યોગીશ્વરીનો પૂર્વ પરિચય, તેણીના આદેશથી સમર-
સરલાના હસ્તમેળાપ અને સમ્રાટ આલમગીરના હસ્તથી અજી-
તસિંહને તાજ પહેરાવવાની પવિત્ર ક્રિયા સાથે “ સ્વામી ભક્ત
સામન્ત ” ની સાત્વિક ભક્તિ રૂપી દૈવી શક્તિથી પ્રલયકાલીન
પીડાઓ ભોગવતી મરૂ ભૂમિને અનુપમ સ્વર્ગીય આનંદ સમર્પ-
વા સાથે અમારા “ સ્વામી ભક્ત સામન્ત ” નું જીવન કર્તવ્ય
અને અમારો આ નાટ્ય પ્રયોગ ઉભય એકી સાથે સ્વયંભૂતી
દયાથી સમાપ્ત થાય છે.

“સ્વામિ ભક્ત સામન્ત”

નાટકનાં પાત્ર પરિચય.

પુરૂષ પાત્રો.

જશવન્તસિંહ.....જેઠપુરના મહારાજા.

અણ્ણતસિંહ... ..મહારાજા જશવન્તસિંહનો બાલકુમાર.

દુર્ગાદાસ.....જશવન્તસિંહનો પરમ પ્રિય સરદાર.

[વીર સ્વામી ભક્ત સામન્ત.]

દીલીપસિંહ.....દુર્ગાદાસનો દૈવી દીકરો.

સમરસિંહ.....દુર્ગાદાસનો લઘુ બધુ.

ધીરસિંહ [ધીર]...દુર્ગાદાસનો વફાદાર નોકર.

ચંદ્રસિંહ.....રાડોડ જાતિનો કટો શત્રુ, એક પુરિહાર,
દીલ્હીની શહેનશાહતનો એક સરદાર,
સમ્રાટ આલમગીરે માનેલો વફાદાર.

આલમગીર.....[ઔરંગઝેમ] જંગપ્રસિદ્ધ દીલ્હીનો
મોગલ સમ્રાટ.

દિલ્લેરખાન.....મોગલ સેનાધિપતિ.

ચંદન.....એક પદિઆર.

વંદન.....ચંદ્રસિંહનો પદિઆર નોકર.

નંદન.....વંદનનો પુત્ર.

સી પાત્રો

- રાણી મહામાયા....જશવન્તસિંહની રાણી, મરૂભૂમિની માનવંતી મહારાણી; અજીતસિંહની જન્મદાતા માતા.
- દુર્ગાવતી.....“સ્વામી ભક્ત સામન્ત” દુર્ગાદાસની દૈવી ગુણવાળી પત્નિ.
- ચાંગીશ્વરી.....જશવન્તસિંહના પરમપ્રિય સ્વર્ગસ્થ સરદાર નાહરસિંહની “નિરૂપમા” કન્યા; દેશ સેવાર્થે યોગ સાધના સાથે તનુપર રહી દુર્ગાદાસ વગેરેને દૈવી સહાય દેનારી પ્રચંડ પ્રભાવશાળી પરમેશ્વરી.
- સરલાદેવી.....ચંદ્રસિંહ પુરિહારની પુત્રી.
સમરસિંહની રનેહ સ્યામિની.
- ચંદ્રિકા.....ચંદ્રસિંહ પુરિહારની અગ્નિચર હૃદયની પત્નિ, સરલાની અપર માતા.
- નંદા.....સરલાદેવીની સાથે ચંદ્રિકાની દેખરેખ નીચે ઉછરેલી પઢિઆર જાતિની એક અનાથ કન્યા અને નંદનની પ્રણયિની.
- ચંદા.....નંદાની સગી બહેન અને ચંદનની પ્રિયા.
એ ઉપરાંત દાસ દાસીઓ, સાહેલીઓ, અન્ય સ્ત્રીઓ અને ભીક્ષુ કન્યા વગેરે.

॥ ॐ श्री हरि ॥

स्वामीभक्त सभन्त

नाटकनां गायनो.

अंक १ लो.

प्रारंभ प्रार्थना.

भगवायराज—

१

वदु विश्वराम

शरण आहुं शुभ शान्ति आप

ध्रुव धर धरणी धरा

वंदु०

विमल मति गति प्रमल कृति हे.

विजय कार्य करवा

वंदु०

आवाजो—

२

जपे स्वामी पुरा प्यारे,

सुभागी ते तरे तारे;

अलिहारी जेवा जन अवनिमां अवतरे,

स्वामी लज्जित छे सारी सुप्रकारी ससारे;

कमल कुसुम क्यारी,

जेवी वीरयश क्यारी;

વીરજન જગત હિદારે, હિંગારે, સુધારે

જપે૦

મહામાયા—

૩

પતિ ના શાન્ત થાય

સુત શોકથી રવામીની સ્થિતિ

વિષમ અતિ થાય

પતિ૦

વિદાગે વિપત્તિ પતિ પુત્ર ઉપરથી

વિનવું વિભુજી કરે રહાય

પતિ૦

સરલા—

૪

યૌવનના રંગે રંગાતાં આ નેન

અંગે અનંગનું ઘેન

યૌવન૦

કળી કુસુમની ખીલી ગુલાબી

અલી સતાવે દિન રેન

યૌવન૦

મીઠી મરતીએ દીઠી દિવાની

થઈ ખું ન આવે મન યેન

યૌવન૦

સરલા અને સખીઓ— ૫

સખી વર્ગ—જરમથી શીદ મુકાર્છ મરે ?

શાણી સરલા રોષ કરે કાં ?

પધારતાં પ્રિયતમ પ્રીતિના પાઠ પુરા પઢજે

શરમથી૦

સરલા—વૃથા વેણુ શાં વદો વેવલી વળી વળી વાદ કરે

સખી—અનંગ તહારા અંગ અંગમાં જખરો જંગ કરે

શયમથી૦

સરલા—શીદ ખીળવો ના લજવાઓ ગજો ગજો ઝટરે

સખી—મન્મથ સાથે મળવા માટે ચાલો ચટપટ રે
શરમથી૦

સમરસિંહ અને સરલા—૬

સરલા—પ્રાણ સુંદરનર મુદ્ધર વર પામી
એહ સરવર છો સ્વામી પ્રાણ૦

સમલ—પ્યારી પ્રેમ ક્યારી રનેહવારિ સીચવન્તે પ્યારી પ્રાણ૦

સરલા—સુદામળ ક્યારી સીચીવાગિ સુખદ રાખું સાગી

સમર—પ્યારી મ્હારી થયો અતિ આભારી

સરલા—આભારી વિચારી ઉદ્ધારી સભારી નારી તમારી આ;
લેનંજી સુંદીર સ્વામી. પ્રાણ૦

નંદા—

૭

આજે આનંદનો પ્રસંગ રંગ અંગમાં
બુલીછું ફૂલીછું ફૂલીછું એક તાનમાં. આજે૦

લાન બુલી મોહે ફૂલી જખીલા

આવો તલપું ધું હૃ પ્રિતમ પ્રાણ

આવો કન્દાર્ધ છુપાર્ધ રહ્યા શું ?

પૂર્ણ પ્રીતિ પાળું પ્રીતમ પ્રાણ

આવે અલખેલો તો લાવે લાખેછી લ્હાણ આજે૦

નંદા નંદન—

૮

નંદા—શ્યામળા સગમાં સુ રંગમાંરે

સદા બુલીયે રે (૩) રતિ રંગમાં

નંદન—અંગનાં અંગમાં ઉમંગમાં રે

રહુ રંગથી રે (૩) પ્રિયા સંગમાં

વિવાહ રૂપાળા, થાયે તો આળા ?

નંદા—રમથું રસીક રસ રંગમાં રે સદા૦

નંદન—પરણી પ્યારી, પ્રીતિ વધારી

નંદા—કરથું થઇ મન મહન જંગમાં રે સદા૦

વારાંગનાઓ—

૯

ઓ આલીઓ. આવો, ગાઓ, ધુમ મચાવો

આલમગીર વધાવો૦

વધાવો આલી આવો, શાહી ગુણ ગાઓ

ખલિહારી વારી ધારી પ્યારી વારિ વરસાવો ઓ૦

તખ્ત તાજે શાન્તિ રાજે જીવે બહુ મમ્માટ

શહેનશાહી શાન્તિદાઈ જગ છવાઈ

રહે કાયમ શિરતાજ ઓ૦

આ પ્રસંગે સૌ ઉમંગે ગુણ ગાવો

વિજય જય થાઓ ઓ૦

દુર્ગાવતી

૧૦

મ્હારા જીવન તારા, જીગર પ્યારા બાલુડા

મ્હારૂં બાળ સુકામળ દીલબર દીલારામ

ભાળું મનબર મુદલર મીઠું મીઠું મુખડું મ્હારા૦

પ્યારૂં બુલ બુલ મંજુલ ગુલ સુધામનું ધામ

ન્યાળું રંગભરી ઉમંગ અંગ તુજ ઉજળું— મ્હારા૦

દુર્ગાવતિ દુર્ગાદાસ સમરસીલ—

આજ રાજ કાજ કરથું નન મન ધનથી ભારી

નેક ટેક નિશ્ચય એ સ્વામી ભક્તિ સારી આજ૦

અસી આ કરમાં ધારી, દેથું અરિ વિહારી

વહાદારી ખ્યારી અમારો વીર ખુમારો ન્યારી આજ્ઞા
 દુર્ગાદાસ—આત્મજ આ તૈયાર છે આસાધારક આજ
 માત નાત માલીકની સેવા કરવા કાજ—આજ્ઞા

ચંદા ચંદન—

૧૨

ચંદા—પ્રાણુ ખ્યારા પધારો રસધેલા રંગમાં
 રસધેલા રંગમાં, પ્રિતીના પ્રસંગમાં પ્રાણુ
 ચંદન—જ્વાલી વિલાલી લલી તું વૃક્ષે વળગી વેલ; વાદવા
 ચંદા—વાહ રસીલા છેલ છપીલા રંગત રસમય રેલ—પ્રાણુ

ચંદા—ચંદન—વંદન—

૧૩

ચંદા—મ્હારા વાલમ કહોને હવે ક્યારે મળશું ?
 હવે ક્યારે મળશું, પ્રિતપાન કરશું, ?
 વંદન—ખ્યારી ચંદાના વર બની પરવરશું મ્હારા
 ચંદન—પ્રેમ આપણે આપણને જલદીથીરે મેળવશે
 વંદન—વંદન અંધ વેગેથી ઘર તારેરે મેળવશે
 ચંદા—એ જાણી પિછાણી રે વાલમને વેગે,
 વધાવી લઇશ હું મ્હારા

— ❦ —

અંક બીજો.

દુર્ગાવતિ—

૧૪

પ્રભુ ક્યાં શોધું હું જરથાર
 ન્યામી વીણુ સુનો સૌ સંસાર.....પ્રભુ
 બાળકને લઈ ગયો અભાગી
 ગયાં સર્વકા મુજને ત્યાગી

હવે મળે ક્યાં લાળ ?

રવયંભુ સ્થાય કરો તતકાળ.....પ્રભુ૦

દુર્ગાવતિ સમરસીંહ— ૧૫

દુર્ગાવતિ—ચાલો બંધુ ચાલો સ્વાનું સંકટ ક્યારે કપાશેરે

ગૌરવ ક્યારે ગણાશે ક્ષત્રિનું.....ચાલો૦

મળે જ્ઞાન ક્યારે મમ વલ્લભ શોધીશું

જંગલ ધનમાં ૧

સમર—શાન્તિ ધરતાં પ્રાન્તિ હરતાં

દુઃખદ પંથ દુર થાશે રે...ચાલો૦

ધરો માત મમ ધીર હૃદયમાં સ્થાય શ્રીહરિ થાગે ક્ષણમાં

સાથે ફરશું, શોધી વળશું

સર્વ કાર્ય સરી જશે રે.... ચાલો૦

દુર્ગાદાસ—

૧૬

પ્રભુ ક્યારે સફળ થાશે આશા રે

પ્રભુ૦

સ્વામી લક્ષ્મિની ભવ્ય પ્રતીક્ષા

કરો પૂર્ણ જગત્રાતારે—

પ્રભુ૦

શક્તિ સમર્પિ સહાયક થાઓ

હરો કૃષ્ણ ભૂમાતારે—

પ્રભુ૦

સરલા—

૧૭

માતા કર મહેર લગાર આ અન્યાય તો થાયે

કન્ન્યાથી કશું નવ કહેવાયે, દીકરી દોરો ત્યાં દોરાયે

માતા૦

જ્યાં દીકરી જાણુ દુખણી થાયે

તે ધર નર્ક સમાન ગણાયે—સુખ જાયે દુઃખ થાયે

દીન બંધુથી તે દંડાયે—

માતા૦

નંદા

૧૮

લટકે, ચટકે, બની કામણગારી નારી સર્વેને માફ
નયનના માર

નૌતમ નખરા કરનાર

હું મોહક મનહર મદમાતી મલકાતી છું ગુલનાર
લટકે

નનકટારી મારીને ભારી, નરને કફ લાચાર
સખીઓ—શાણી રંગીલી છેલ છપીલી બેળે ન ખાતી હાર
નંદા—છે મહારી, મનહારી, ગતી ન્યારી

ગંધ લાન લુલે, પડી મોહ બુલે, રૂપ રંગે ફુલે
સખીઓ—કદી તું ન લુલે—' ના, ના '— લટકે

ચંદન, ચંદાનું— ૧૯

ચંદા—હા રૂપ ધરી હગનારા, આજ રૂપ્યા બધા
દીન ત્હાર

ચંદન—પ્રાણ પ્યારે ત્હારે છું હું પ્યારી

ચંદન—દઉં ઉતારી ત્હારી ખુમારી: પરનારીથી પ્યાર ?

ચંદન—પ્યારી માને ન માર

ચંદા—હાર માફ ગમાર તને; વાય વાય— હગ

ચંદન—હાય નારી નહારી અકારી, નથી એક
ઉગરવાની પ્યારી

ચંદા—અલિચાત્રે ન સાર! કફ પુરો ખુવાર

માફ જીતિથી માર તને વાય વાય હગ

માફડી પ્રજા અને દુર્ગાદાસ—૨૦

પ્રજા—ધન્ય ધન્ય છે દુર્ગાદાસ આશ છે ત્હારી એક બળવીર
કર્મવીર તે મફ લમિનું જતું રાખ્યું નીર,

મુક્તિ કર ઝટ મારવાડની સત્ય સિંધુ મધાવીર

ધન્ય૦

દુર્ગા—જાઓ, સિધાવો સુખે લાંધવો ધરી હૃદયમાં ધીર
શ્રીવર કરશે સ્થાય સર્વને શરખે રાખો ગીર—ધન્ય.

દુર્ગાદાસ—

૨૧

માતૃ ભક્તિ પીતૃ ભક્તિ સત્ય મુખદાર્ઢ
રાજ્ય ભક્ત ભૂમી ભક્ત ધન્ય જગનમાંહી. માતૃ૦
ધર્મ કાજ છોડો લાજ થાય દેહ ત્યાગી
જાય સ્વામી ભક્ત એહ સ્વર્ગમાં સુભાગી—માતૃ૦
માતૃ રૂણ કાજ કરૂં પૂર્ણ પ્રેમ —ધારી
ગીરામાં ગળતવું એક સ્વામી ભક્તિ સારી—માતૃ

વંદન, ચંદન, ચંદા—

૨૨

વંદન—સોગન લઉં નંદા ચંદાના સોગન લઉં

નંદા ચંદા—સોગન અમારા કેવાં ગળીને ?

વંદન તમને વહુ દીકરી માનીને, સોગન ખોડા

લઉં જાણીને

સોગન૦

નંદન, નંદા—મતિ પિતાકી હવે સુધરશે

વંદન—વંદન નંદાને મળી જશે, સોગન લીધેલા

ટળી જશે.

સોગન૦

ચંદ્રિકા—

૨૩

લાગે છે કેવી લાલની લટકાળી છબી

ખલિહારી ખ્યારા ઓવારૂં હું ધસી ધસી

હૃદયેથી તારી મૂરતી જતી નથી ખસી લાગે છે.

દેખું છું દુર્ગાદાસની છબી મન વસી

સુરત દીલારામની દીલ રહી ઠસી,
આવોને આવો આલિંગુ હું હસી હસી

લાગે છે૦

અંક ત્રીજો.

સરલા અને દુર્ગાવતી— ૨૪

આવોને કરો પ્રભુ બહારરે

આ હૈયું કપાય, સ્વામીની જીદાઈ

સતિઓથી ન સહેવાયે

આ૦

સતિને જાળે પતિની પુનીત પ્રિતી

કૃપણ કૃપાળું કર સંકટે સ્થાય

આ૦

સમર-સરલા—

૨૫

મળ્યા મોહન સલુણીસાર, જીવન આધાર સુખ ભંડાર,

ખરી તું નાર ખુખીદાર, એવી દીલદાર જીગરના તાર

ક્યાં ડંકા રૂતુ રાજે, કદી કાન્તાર આ ગાજે

પ્રિયુના પ્રેમને કાજે, વિરહ સાજે પ્રિયા લાજે—મળ્યા૦

ખનાવી બહારરી આજે, મદન મહારાજના રાજે

છખીલીની છખી જાજે, સલુણી સ્નેહના સાજે મળ્યા૦

દુર્ગાદાસ—

૨૬

વીર નર હોય તે તો વિપત્તિથી ન કદી ડરે છે

વિકટ વેરાનને વળી જોલ ને મન મહેલ ગણે છે

નેક ટેકમાં છેક જે સ્વાર્થ પરાયણ થાય

વરે વિજય નહિં તે વળી, પડે પાછા, બાજી

હારી બાજી

કીર્તિ ગુમાવ્યાથી મરવું ભલું છે

વીર જીવન અતિ ઉજળું છે.

૨૭

નંદા--પ્રિત પ્યાસી પીયો મતવાલી પ્રિતાન્ય દાધની
 નંદા--પ્યાસી જ્યાસી ગુલજારી, પીતા પ્રગટે છે વાસી
 હંસના વહાસની.....પ્રિ ૦
 નંદા--આવો પ્યારા આવો, રંગત લહારો, રંગ જમાવો
 નંદન--પ્રિતપાન કરે, રસવાન કરે
 નંદા--પિયુ પરમ સુખદ છો સ્થામ
 જયું નિત્ય નામ, જયન આરામ... ..પ્રિ ૦

૨૮

અનુતસીલ દીલીગરી હુ અને બાળમંગલ—
 દાંડો દોડી ગતી, રમીએ દડા જેમની કુન્દી
 અનુત--રમું -મારું દારી ગાંધી દરિં દાય હુ પારી
 માન--આવેદ આવાજ રમએ વાન રમન આ સારી
 કરમે અરમા બાળ આપણે રમવા રંગ વાળે
 આ ફે ફેલો દડો દોડાને પાર ગદ દરો મેં--આવાજ
 દોડો દોડો દરો દોડતાં ગરબ હાથેમાં જા
 અડપ નાકાંગ દાવ આટલી આટો અગર આટો--આવાજ
 સરસા નંદા-- કાફી રહે

જાણી નેણ મારા હાથે મારતી
 હીની કારણ તારજે સીકાયતી
 જુલ્હ વંડ વાધાસીં આંડ
 છોડે છપરતે માંકી મરડે..... જાણી ૦
 તોજે ફૂલવંત દીદાર કીયાસીં
 હોસ અકેજમેં હસ વીયાસીં..... જાણી ૦

આશક તે સં એક માત કીયોસી

ભાષ બેહન જાયાંતી ..... બુલી.

ચંદા—

ગાયન.

એ મારે લાડોજી મુંબાઈ શહેરશું આયોજી—જી—જી

એ મારે વાલમજી બાબુમજી બેરખી લાયોજી—જી—જી

નજીદી જાયે હાવરે જોડાળીએ કમડો કરીયોજી—જી—જી ૨૩

હ દેરાણી કેવે મને ધાવરો ધુવરીવાળો અડે દીસાવોજી—જી—જી

હે શીરદાર ચારી મુઝો ગધ્ધા પુઝો નેરી લાગેજી—જી—જી

નંદન, નંદા, ચંદા, ચંન, વંદન—૩૦

ચારે—બુલી જતા નહિં— ના—ના—ના—તા

સાધુ બની બેખ લખાવતા નહિં .. બુલી.

વંદન—દરેક નહિં કરવાની હું આજે બાધા રાખું

ચારે—સુએ કરજાં ભકિત કરજાં

મોક્ષ મળે અંતે જોધી..... બુલી.

વંદન—મલીર મધાધીર કયામારી કે ફરિયે

જઈ માળા જપશું..... બુલી.

સર્વ પાત્ર—

૩૧

જય જહુનાથ, રહુનાથ, જમતાત પ્રભુ

તારણુ તરણુ, ધ્રુવ ધારણુ ધરણુ વિભુ

ભારત સ્વારથ તાત

કરો પૂણું કૃપાનાથ

અમર અમર હર

અટલ અચલ આપ..... જમ.

ૐ

શાંતિ ॥

ૐ

શાંતિ ॥

ચારતરનું

“ અમૃતબિંદુ. ”

કાકેરા, તાવ, ખાંસી, દમ, સળેખમ, ઝાડો, સમઢળી, મરડો, મુંક, લિલી, છાતી-કમર—માથામાં કે શરીરના ગમે તે ભાગમાં થતો ફુખારો, સંધીરા, મગ્દી, અણ્ણી શરીર ઉપરના સોળ, સળુકા, તાંત કે દાદમાં કળતર વિગેરે અનેક દરદોમાં ધાણુંજ અકસીર છે. વીંછીના ૩ ખ ઉપર ખરેખરી જાદુ છ દવા છે. કીંમત રૂ. ૧૧. જી શીશીના રૂ. ૪૧, તથા ૬ શીશીના રૂ. ૮) પોળેજ માફ.

જસમાધનનો { સારસાપરેલા. } આયોડાઇડ.

હાર્દી નુધારનાનો સર્વોત્તમ દવા તરીકે પ્રગતમાં તે મુપ્રસિદ્ધ છે. ઘણાં કળવાયેલાં કુટુંબોમાં તેનાં મોટા પ્રમાણમાં ચાલુ વપરાશ થઈ રહે છે. પ્રમેહ, ચર્દી, વિગ્ડોટક, કોદ, ખસ, લુખસ, દરાજ, ખન્જરા, ગડગુમ, ચામડીમાં ચર્દા પડવા વિગેરે દરદો ખરાબ નેદીયાળાં ગાય છે. જસમાધનનો આ સારસાપરેલા આ દરદોમાં ખણાજ અકસીર છે. ખીજાં કાષ્ઠપણુ સાંસાપરેલા વાપરતા પહેલાં આ જતરોધનના સારસાપરેલાની જરૂર અજમાયેશ લેજો. એથી તમે શરીર વહેલાં તરેાગી બનશે અને પૈસે ખુબાર ચતા પણ બચશે. કીંમત ૧ શીશીના રૂ. ૧૧, ચી. પી. થી રૂ. ૧-૧૪-૦ જી શીશીના રૂ. ૪૧, વી. પી. થી રૂ. ૫).

મળવાનું ઢેકાણું.

અમૃતબિંદુ ઓફીસ.

મુ. નડીઆદ. (ગુજરાત)

બાહર ખખર.

અમારી કંપનીના નીચલા નાટકોનાં જાવનાનાં નામોનાં
જાણી જમાના સુકાગ હશે ત્યાંથી નીચલી કિંમતે વાંચકો
મંગળવાસ મળશે.

નામોની તુ નામ.

કિંમત.

પિતૃમંથળ હૈં સૂરલાસ.....	૦—૨—૦
શ્રી ભક્તિવિજય	૦—૨—૦
સુરખા હવણ	૦—૨—૦
નાગર ભક્ત	૦—૨—૦
નીલમ માણિક	૦—૨—૦
મનહર-મેના	૦—૨—૦
પ્રાગકન્યા	૦—૨—૦
મહાવેતા-કાદમ્બરી	૦—૨—૦
ગોહરે શમશીર	૦—૨—૦
શ્રી જયમતી	૦—૨—૦
માતૃપીતૃ ભક્ત પુંડરીક	૦—૨—૦
દુર્વશી-પુરવા	૦—૨—૦
લેખક પદમણી	૦—૨—૦
જસલતોરલ	૦—૨—૦
બીરબલ બાદશાહ	૦—૨—૦
ચંદ્ર પ્રભા	૦—૨—૦
પ્રવીણસાગર	૦—૨—૦
કનક-કેસરી	૦—૨—૦
પીપાભગત	૦—૨—૦
સજલીલા	૦—૨—૦

